

MÁRIA GERNEROVÁ

OBYČEJNÁ NEOBYČEJNÁ LŽÍCE

u nás doma

2012

1. Uvedení

Při výběru tématu této práce jsem vycházela ze dvou pozic, ve kterých se nacházím: jako matka učím zároveň své děti v domácí škole a jako katechetka učím náboženství ve skupině dětí předškolního a mladšího školního věku. Snažila jsem se zvolit takové téma, které bude využitelné jak pro rodinu, tak pro menší kolektiv dětí.

Protože v obou těchto skupinách jsem se chtěla zaměřit na posílení vztahů, budování ohleduplnosti a schopnosti přát druhému dobro, které si přeji pro sebe, zaujal mě obraz lžíce a následně příběh o pekle a ráji, kde se lžíce stává podle toho, jak je používána, nástrojem odlišujícím od sebe obě protichůdná místa. Toto téma mi umožnilo jak při práci s vlastními dětmi v rodině, tak při práci s dětmi na hodinách náboženství, dotknout se problematiky vzájemného chování dětí, sobectví, nevhodného porovnávání nebo soutěživosti. Mým cílem bylo alespoň trochu disponovat skupinu pro vnímání druhého jako někoho, komu přeji to nejlepší, co bych si přál pro sebe; v konečném důsledku mu přeji spásu. Předpokládám, že toto vědomí pak ovlivňuje můj postoj k druhým dětem, k druhým lidem a vychází z něj i moje chování k nim.

Z několika možností, které se nabízeli, např. téma co mám rád, kde je moje místo, spolupráce, starostlivost, atd. jsem vybrala téma "co si / ti přeji " a lžíce se mi stala nástrojem vyjádření tohoto přání.

Kromě této jednotky mi téma posloužilo k vytvoření projektu s mezipředmětovými vztahy
1) v matematice – počítáme, kolik se toho vejde na lžici; odměřujeme pomocí lžíce při pečení; vytváříme slovní úlohy; porovnáváme různě veliké lžíce; odhadujeme a počítáme, kolik lžic (vody, mouky, čocky) se vejde do hrnku...

2) v českém jazyce – slohová práce na téma " moje nebe, co bych si přál"

3) v pracovní výchově – vyřezáváme lžici, malujeme svá přání, vytváříme barevné kompozice šťastných nebo ne – šťastných pocitů

4) v hudební výchově

5) v přírodovědě a vlastivědě

2. Cílová skupina

Rodina manželů Gernerových čítající otce, matku a čtyři syny ve věku 12, 9, 6 a 4 roky. Matka učí děti v domácí škole. Nejstarší syn domácí školu ukončil v páté třídě a druhým rokem navštěvuje gymnázium. Druhorozený syn je ve čtvrté třídě domácí školy, třetí syn v první třídě a nejmladší syn je doma a je schopen podílet se na aktivitách starších sourozenců přiměřeně svému věku.

Děti jsou zvyklé pracovat různými alternativními způsoby, běžně se scházejí s rodiči v komunitním kroužku, diskutují, učí se naslouchat, vyjadřovat svůj názor každý přiměřeně věku. Jako rodiče se snažíme, aby se děti učily dát prostor jeden druhému, aktivně naslouchat vytvořit ovzduší důvěry a přijetí pro každého. Skupina je věkově velmi různorodá, ale vzhledem ke zkušenostem dětí s daným typem práce jsem se odvážila téma pro svoji rodinu zpracovat s tím, že se právě budu soustředit na vzájemnou citlivost jednoho k druhému, na přání dobrého, na vzájemnou úctu a pomoc, tedy dovednosti, kterým bychom rádi chlapce naučili.

3. Setkání

Pomůcky: stůl, bílý ubrus, jedna lžice zabalená v šátku převázaném stužkou, pro každého v šátku zabalenou lžici, košíček s dekoračním materiálem, triangi

Jsme spolu

Stojíme všichni kolem prázdného stolu. Chytneme se za ruce a pokud je to vhodné, zazpíváme si.

Píseň 1 Já jsem tu, já jsem tu

hudba a text: Franz Kett
český text: Eva Muroňová podle Franze Ketta

refrén

Já jsem tu, já jsem tu, já jsem tu,
je to tak, je to tak, o - prav - du. du.
1. A - ni vpředu, a - ni vzadu, a - ni vlevo, a - ni vpravo, nikde
jin - de, já jsem tu, jsem tu o - prav - du.

2. Já mám hlavu, já mám srdce, já mám nohy, já mám ruce,
celým tělem jsem tu, jsem tu opravdu.
3. Abych hmatal, abych viděl, abych číchal, abych slyšel,
abych zpíval, já jsem tu, jsem tu opravdu.

refrén na závěr

Já jsem tu, já jsem tu, já jsem tu, je to tak, je to tak, opravdu.
Ty jsi tu, ty jsi tu, ty jsi tu, je to tak, je to tak, opravdu.
My jsme tu, my jsme tu, my jsme tu, je to tak, je to tak, opravdu.
Bůh je tu, Bůh je tu, Bůh je tu, je to tak, je to tak, opravdu.

Jeden vezme složený ubrus a zeptá se:

„Kde jsem naposledy viděl /a bílou barvu, co mi připomíná?“

Společně přemýšlíme.

Pak se slovy např.: „Míšo, pojď mi prosím pomoci“, pozve dalšího, dokud všichni společně nerozloží a nerozprostrou ubrus na stůl.

Každý si najde u stolu místo, kde by chtěl sedět (nemusí to být jeho obvyklé místo).

Setkání se skutečností

Po kruhu pošleme zabalený a stužkou převázaný balíček.

Každý může hádat, co je uvnitř.

Touto aktivitou bych ráda dopřála každému prostor mít svůj vlastní nápad, protože se někdy dětem doma stává, že nejstarší hned všechno ví, vyřeší a je potřeba je učit dát možnost mladším, počkat trpělivě, přestože to už sám dávno vím.

Poslední položí balíček do středu a vyzve očima někoho, aby na cinknutí triangulu odvázel stužku. Postupně společně odkryjeme celé zabalené tajemství.

Popisujeme společně, co vidíme, na co to je, co mi to připomíná.

Pošleme lžici po kruhu a popisujeme a při tom se lžící ukazujeme, co bychom si teď tou lžicí nabrali, na co máme chuť.

Posíláme lžici podruhé a teď nabíráme sousedovi to, co si před chvílí sám přál se slovy: „Nabírám ti a přeju ti plný talíř...“ Pamatujeme si, co si kdo přál, na co měl kdo chuť?

Jídlo je důležité a dobré, bez jídla bychom nemohli žít. Ale ke šťastnému životu jen jídlo nestačí. Co si ještě můžeme navzájem přát, abychom se cítili dobře, abychom ve svém životě byli šťastní?

Pošleme lžici potřetí a přejeme sousedovi to, co mu pomůže ke štěstí.

Hledáme společně odpověď na otázku: „Kdy je člověk šťastný?“

Tato aktivita má přispět k sestoupení do další roviny. Třikrát se posílá lžice, třikrát mám možnost se zamyslet nad tím, co nám lžice připomíná.

Budu vám teď vyprávět o jednom židovském rabínovi, který toužil vidět místa, kde je člověk nejvíce šťastný a kde je nejvíce nešťastný – nebe a peklo. Ten příběh se jmenuje „Lžice s dlouhou rukojetí“.

Text příběhu

Rabín poprosil Boha, aby mu dal nahlédnout, jak bude vypadat nebe a peklo. Bůh souhlasil s jeho přáním a požádal proroka Eliáše, aby rabína na jeho dobrodružné cestě provázel.

Koho bych si vybral jako průvodce já? Každý může říct, s kým by se vydal na cestu.

Nejprve zavedl Eliáš rabína do rozlehlé místnosti. Uprostřed tam plápolal v ohništi oheň a nad ním cosi bublalo v objemném hrnci. Byla to lahodná omáčka. Kolem hrnce seděl dav lidí. Každý z nich třímal lžici s dlouhou rukojetí a nabíral si chutnou omáčku. Ti lidé však byli bledí a hubení a celí přepadlí. V místnosti panovalo hrobové ticho. Rukojeti lžic byly totiž tak dlouhé, že jimi nikdo nedonesl lahodný pokrm do úst.

Kdo chce, může zkusit ukázat, jak se zde lidé tvářili a jak se snažili se najíst. To, že si děti pantomimicky zkusí vyjádřit pocit, náladu lidí na daném místě, vede k intenzivnějšímu prožívání.

Rabín se otázel Eliáše, když se ocitli venku, co za podivné místo to navštívili. „To bylo peklo,“ vysvětloval mu Eliáš.

A pak zavedl rabína do druhého sálu, který vypadal přesně jako ten první. Uprostřed opět plápolal oheň a na něm kлокotal hrnec plný téže lahodné a voňavé omáčky. Kolem seděli lidé se stejnými lžicemi s dlouhými rukojetmi. Navzájem se radovali z živého rozhovoru, který mezi sebou vedli. A jaký v tom byl rozdíl? Tito lidé z druhé komnaty se těmi dlouhými lžicemi nepokoušeli nakrmit sami sebe. Krmili jeden druhého.

Kdo chce, může ukázat, jak se tvářili lidé v této místnosti a předvést, jak to se lžíci dělali. „Ach, tak tohle je nebe!” vydechl rabín.

Ztvárňování

Po převyprávění příběhu pošle rodič po kruhu balíčky jeden po druhém, až se dostane na všechny. Na cinknutí společně rozváží každý svoji stužku a na druhé cinknutí rozbalí balíček. Balíček se skládá ze šátku a lžíce.

Pozveme všechny, aby si ze šátku udělali ubrousek a na něj položili lžíci. Pak se rozdělíme do dvojic. Vždy jeden popíše druhému, co by si přál na svůj ubrousek složit a navzájem si to na ubrousky poskládají z dekoračního materiálu, který je připravený v košíčku na stole.

V této aktivitě tak vznikla paralela ke vzájemnému krmení. Každý bude mít to, co si přeje a druhý ho tak obdaroval. Zároveň nastává možnost, že se mi to ztvárněné tak úplně nelíbí a mám šanci si uvědomit, že ještě nejsme v nebi, protože to pravé nebe nás ještě teprve čeká.

V rodinném kruhu se potom během večeře nabízí možnost zkusit jeden druhého opravdu krmit.

Prohloubení významu

Na závěr se společně pomodlíme, příp. přečteme biblický text Řím 8, 6: “Dát se vest sobectvím znamená smrt, dát se vest duchem je život a pokoj.”

Je dobře, že jsem tady a že tady nejsem sám/sama.

Je dobře, že můžeme přijímat i dávat a že máme od koho přijímat a komu dávat.

Děkujeme, že jsme rodina a že se můžeme navzájem přijímat a dopřávat sobě i druhým všechno dobré.

Děkujeme ti, že největším darem jsi ty sám a že nám dopřáváš to nejlepší, co pro nás máš. Amen.

Reflexe

Aktivitu jsme zařadili 1. 1. 2013 ráno po snídani (tedy díky Silvestru jsme snídali až v poledne) a nabyla pro nás symbolického významu, jakéhosi směřování pro tento nový rok.

Náš šestiletý Míša nebyl dobře naladěný, bratři ho nějak nazlobili a neměl chuť se zapojovat. Hned na začátku bylo náročné obcházet stůl, protože ho máme velmi dlouhý stůl, takže jsme se nakonec rozpojili a jeden nás vedl kolem stolu. Překvapilo mě, že si ani jedno z dětí nesedlo na své obvyklé místo u stolu, ale každý si vybral místo někde jinde. Když měly děti říkat, na co mají chuť, Míša chtěl nabrat vzduch.

Zajímavé bylo přemýšlení nad tím, co kdo potřebuje ke štěstí, co nám ke štěstí pomáhá. Zaznělo dobrý kamarád, láska, hračky, naděje ve svatost, čokoláda, štěstí, zdraví. Po této aktivitě následovalo přečtení příběhu, kde děti hned vymýšlely, jak to udělat, aby se ti lidé mohli nakrmit dlouhými lžicemi sami. Uzavřeli jsme to se slovy: "Vidíte, neporadili si s tím." Pak jsem vytáhla naši dlouhou vařechu na povídla a zjistili jsme, že by krmení sebe sama bylo velmi nepohodlné a rozhodně bychom se pocintali a nenajedli se dobře. Také by nás to dost unavilo. Jako průvodce na cestu si děti vybírali Boha, nebo Ježíše, Míša si vybral brášku Kryštofa. A po rozdělení do dvojic si každá dvojice sdělovala, co kdo chce na svůj ubrousek složit. To byla chvíle, kdy se Míša s maminkou domlouvali, a Míša se celý rozzářil a opravdu došlo k obratu v jeho prožívání celé aktivity. Přál si složit na svůj ubrousek dobrodružnou cestu a velmi ho to ztvárnění potěšilo a rozradostnilo. Také měl ze všech dětí nejoriginálnější nápad a starší bratři to obdivovali.

Nejmladší Šimon zase těžce nesl, že si nemůže složit nic sám a že to musí skládat pro tatínka, ale když dostal k dispozici pár lesklých kamínků, nechal se přesvědčit. Přál si složit na svůj

šátek blatník, čtyřlístek, jing – jang s lesklým kamínkem a auto, které tatínek zapomněl. Potom mu to při povídání, jestli se nám výtvary druhých líbí a jsme spokojení, připomněl, ale pak řekl, že to nevádí. Byla to příležitost říci si, že holt tady na zemi ještě nemáme všechno, co bychom si přáli a že se na to pravé nebe můžeme těšit. Tatínkovi měl Šimon složit pána s holí a srdíčko a ještě k tomu jako přídavek složil z kůry a žaludů lampičku jako Boží světýlko. Maminka si od Míši přála ubrousek hezky ozdobit a složit na něj srdce jako symbol dobrých vztahů v rodině.

Dva nejstarší synové chtěli být ve dvojici spolu a jeden si přál knihu, protože “hrozně rád čte” a druhý si přál něco z lesa, protože měl zelený ubrousek a rád běhá venku. Hezky se spolu domlouvali a nakonec se jim navzájem jejich výtvary líbili a potěšili se. Moc pěkné bylo povídání po ztvárňování. Bylo vidět, jakou mají všichni radost z toho, co na svůj ubrousek dostali a jak je zájem o sebe těší. Proběhlo to ve velmi milé a příjemné aktivitě. Konstatovali jsme, že i u nás doma je takový střed, jako v příběhu, kolem kterého sedíme a že jen na nás záleží, jestli to bude mezi námi jako v nebi, nebo v pekle.

Při obědě jsem dětem nabídla, že se můžeme krmit. To byla náročná zkušenost, protože jako rodič jsem zvyklá spíše krmit, než se dítětem nechat krmit. A také se Míša rozplakal, protože při nesení lžíce nejstaršímu synovi Davidovi polévku vycintal a David už nechtěl krmit. Mluvili jsme pak o tom, že nechat se nakrmit je otázkou pokory. Zachránil to tatínek, který se nechal nakrmit a Míšu nakrmil. Závěr byl, že je dobře, že daný příběh je jen obraz, protože ono nechat se krmit, také není dvakrát příjemné.